

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

โรคความดันโลหิตสูงถือเป็นภัยเงียบที่ยังคงคุกคามสุขภาพของประชาชนกว่า 1 พันล้านคนทั่วโลก ซึ่งตัวเลขผู้ป่วยจำนวนนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและจะมีจำนวนถึง 1.5 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2568 สถานการณ์นี้ทำให้ประชาชนนับล้านคนต้องเสียชีวิตก่อนวัยอันควร หรือได้รับความทรมานทางสุขภาพ ซึ่งรวมถึงการเกิดภาวะเส้นเลือดอุดตัน ออกรกล้ามเนื้อหัวใจตายบางส่วน หัวใจวาย หรือไตวาย ส่วนใหญ่เกิดจากการที่ไม่ได้รับการรักษา ระดับความดันเลือดให้อยู่ในระดับที่กำหนด แม้ว่าขณะนี้จะมีการรักษาที่มีประสิทธิภาพ แต่มีเพียงร้อยละ 75 ของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงทั้งหมดเท่านั้นที่ได้รับการรักษาและผู้ป่วยที่ได้รับการรักษา ร้อยละ 50 มีระดับความดันเลือดไม่ตรงตามเป้าหมายที่แนะนำไว้ว่าควรต่ำกว่าระดับ 140/90 mmHg ในประเทศไทยประชาชนไทยป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงจำนวน 1 ล้านกว่ารายซึ่งถือว่าเป็นโรคที่มีผู้ป่วยสูงเป็นอันดับที่ 1 (ปราชญ์ บุญยวงศ์ วิโรจน์, 2551: ออนไลน์) ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่าผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำนวนมากถึง 160,000 คน คิดเป็นประมาณร้อยละ 10 จากจำนวนประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ (งานโรคไม่ติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, 2551:18)

การรักษาโรคความดันโลหิตสูงมีหลักการสำคัญคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เมื่อไม่สามารถรักษาได้โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงจะเริ่มใช้ยาลดความดันโลหิต โดยมียา 4 กลุ่มซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันทั่วโลกได้แก่ Diuretics, Calcium channel blockers (CCBs), Angiotensin converting enzyme inhibitors (ACE-inhibitors), Angiotensin receptor blockers (ARBs) ซึ่งมีข้อมูลสนับสนุนถึงผลการรักษาที่ดีในระยะยาว (สมาคมความดันโลหิตสูงแห่งประเทศไทย, 2550 : ออนไลน์)

ปัจจุบันยาในกลุ่มที่ใช้กันอย่างแพร่หลายคือกลุ่มยากลุ่มเออาร์บี เนื่องจากเป็นยากลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการรักษาสูงและมีผลข้างเคียงต่ำ ซึ่งยากลุ่มนี้มีจำหน่ายอยู่ในประเทศไทยโดยการนำเข้าจากบริษัทข้ามชาติและยาทุกตัวจัดอยู่นอกบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2551 (กระทรวงสาธารณสุข, 2551) ซึ่งทำให้เงื่อนไขของการเบิกจ่ายยาแก่ผู้ป่วยเหมือนกันคือผู้ป่วยที่มีสิทธิในการได้รับยากลุ่มนี้คือ ผู้ป่วยที่ใช้สิทธิข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจและผู้ป่วยที่ยินดีจ่ายเงินซื้อยาเองเท่านั้น ได้แก่ ยา Valsartan มีชื่อทางการค้าว่า Diovan ของบริษัท Novartis, ยา Irbesartan มีชื่อทางการค้าว่า Aprovel

ของบริษัท Sanofi-aventis, ยา Candisartan มีชื่อทางการค้าว่า Blopress ของบริษัท Takeda, ยา Telmisartan มีชื่อทางการค้าว่า Mycardis ของบริษัท Beringer Ingelham และ ยา Olmesartan มีชื่อทางการค้าว่า Olmesec ของบริษัท Pfizer

ส่วนยา Losartan ที่มีชื่อทางการค้าว่า Cozaar เป็นยากลุ่มเออาร์บี เพียงตัวเดียวที่จัดอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ และมีตัวยาลิขสิทธิ์แบบหรือ Local made product ที่วางจำหน่ายแล้ว ผู้ศึกษาจึงไม่ทำการศึกษา

ขาดความดันโลหิตสูงกลุ่มเออาร์บี มีการแข่งขันที่รุนแรงเนื่องจากเป็นยากลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการรักษาใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และถูกนำเข้าและจำหน่ายโดยบริษัทยาต้นแบบที่มีการลงทุนทางการตลาดสูง เนื่องจากมูลค่ารวมทางการตลาดของยากลุ่มเออาร์บี ในประเทศไทยคือ 2,318 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตของตลาดเป็น 33.43 % ต่อปี (สุพัตรา อัสวะ วิเชียรจินดา, 2552: สัมภาษณ์) ทำให้การแข่งขันมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดให้ได้มากที่สุดโดยใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้านคือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งผลิตภัณฑ์แต่ละตัวก็พยายามทำการศึกษาเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ของบริษัทของตน ด้านราคา (Price) ราคาขายในกลุ่มนี้มีความใกล้เคียงกันแต่ในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบันการลดราคาหรือมีส่วนแถมให้แก่โรงพยาบาลเพิ่มขึ้นก็เป็นกลยุทธ์ที่ทางบริษัทยานำมาใช้กับมากยิ่งขึ้น ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เนื่องจากโรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคเรื้อรังที่พบได้โดยทั่วไปของประชากรทำให้การที่จะได้ส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มมากขึ้นบริษัทยายจึงต้องพยายามให้ผลิตภัณฑ์ของตนมีจัดจำหน่ายในโรงพยาบาลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายและส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion Mix) หรือการสื่อสารทางการตลาดแบบองค์รวม (Integrated Marketing Communication) ซึ่งประกอบด้วยการขายโดยบุคคล (Personal selling) ซึ่งเป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์โดยใช้บุคคลซึ่งแต่ละบริษัทจะให้ความสำคัญกับพนักงานขายเป็นอย่างมากโดยการให้ผลตอบแทนที่สูงและใช้เกษตรกรเป็นพนักงานขาย เพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลแก่แพทย์ได้อย่างแม่นยำและสร้างความมั่นใจแก่แพทย์ การส่งเสริมการขาย (Sales promotion) จะมีการส่งเสริมการขายในโรงพยาบาลที่มีความจำเป็นในการกระตุ้นยอดขายเพื่อสร้างยอดขายโดยมีการเปรียบเทียบกันระหว่างตัวของแต่ละโรงพยาบาลทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงเพื่อที่จะทำให้ยาของบริษัทของตนอยู่ในบัญชีโรงพยาบาล การประชาสัมพันธ์ (Public relation) เป็นการทำการตลาดของบริษัทยาที่มีการทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร และเป็นการให้ข้อมูลให้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย การตลาดทางตรง

(Direct marketing) และการโฆษณา (Advertising) เป็นการตลาดโดยตรงไปยังลูกค้าหรือแพทย์ผู้ใช้งาน การแข่งขันการทำการตลาดด้านนี้ยังไม่ชัดเจนเนื่องจากยาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ห้ามมิให้มีการโฆษณา

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการตลาดที่มีผลต่อการสั่งจ่ายลดความดันโลหิตสูงกลุ่มเออาร์บี ของแพทย์แผนกอายุรกรรมประจำโรงพยาบาลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แพทย์ให้ความสำคัญในการตัดสินใจจ่ายกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ในการวางแผนทางการตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่ออายุรแพทย์ประจำโรงพยาบาลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการสั่งจ่ายกลุ่มเออาร์บี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่ออายุรแพทย์ประจำโรงพยาบาลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการสั่งจ่ายกลุ่มเออาร์บี
2. สามารถเป็นข้อมูลให้กับบริษัทฯและผู้สนใจนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานี้ใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของยากลุ่มลดความดันโลหิตสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของแพทย์ประจำโรงพยาบาลในอำเภอเมืองเชียงใหม่

นิยามศัพท์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้การดำเนินธุรกิจด้านการตลาดบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion Mix) หรือการสื่อสารทางการตลาด (Integrated Marketing Communication)

ยาลดความดันโลหิตสูงกลุ่มเออาร์บี (Angiotensin receptor blockers, ARBs) หมายถึงยาชนิดรับประทานที่มีผลในการลดความดันโลหิตให้อยู่ในระดับปกติ กลไกการออกฤทธิ์คือการปิดกั้นระบบ RASS และไปปิดกั้นเจาะจง AT-1 receptor โดยไม่มีผลปิดกั้น AT-2 receptor ซึ่งยากลุ่มนี้จะไปเพิ่ม AT-2 มากขึ้น ทำให้หลอดเลือดขยายตัว ป้องกันการอุดตันและอื่นๆทั้งหัวใจและไต

ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หมายถึง ผู้ที่เป็นโรคของหลอดเลือดแดง ซึ่งแรงต้านต่อหัวใจขณะบีบตัว วัดแล้วได้ 140 มม.ปรอท หรือมากกว่าและขณะที่หัวใจคลายตัว 90 มม.ปรอท หรือมากกว่า

อายุรแพทย์ หมายถึง แพทย์ที่ทำหน้าที่วินิจฉัย รักษา และป้องกันโรคทางอายุรศาสตร์ ซึ่งเป็นโรคหรือความผิดปกติของระบบต่างๆ ในร่างกายทั้งหมด โดยให้คำแนะนำและ/หรือให้ยาตามความจำเป็น และในกระบวนการวินิจฉัยและรักษาอาจต้องทำหัตถการที่เหมาะสม นอกจากนี้อายุรแพทย์ยังมีหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพด้วย อายุรแพทย์อาจมีความชำนาญพิเศษเฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งต่อไปนี้ คือ โรคระบบการหายใจและภาวะวิกฤติโรคระบบการหายใจ, โรคไต, โรคหัวใจและหลอดเลือด, โลหิตวิทยา, ประสาทวิทยา, โรคมุมิแพ่และอิมมูโนวิทยา, ต่อมไร้ท่อและเมตะบอลิซึม, โรคระบบทางเดินอาหาร, โรคผู้สูงอายุ, พันธุศาสตร์คลินิก, เวชศาสตร์ป้องกันคลินิกและเป็นอายุรแพทย์ที่ทำงานเต็มเวลาให้กับโรงพยาบาลและเคยส่งยาลดความดันโลหิตสูงให้แก่ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง